

**International
Federation of
Library
Associations and Institutions**

Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi (LIS) Eğitim Programları için IFLA Rehberi

Clara M. Chu, Jaya Raju

Chris Cunningham, Jiuming Ji, Virginia Ortíz-Repiso Jiménez, Aida Slavic, Ana María Talavera-Ibarra, Sohaimi Zakaria

IFLA Eğitim ve Öğretim Bölümü'nün (SET) çalışma grubu olan IFLA Etkin LIS Eğitimi Oluşturma (BSLISE), Kütüphane Teorisi ve Araştırması Bölümü (LTR) ve Gelişmekte Olan Ülkelerde LIS Eğitimi (SIG) üyeleri

Nisan 2022

IFLA Profesyonel Kurulu tarafından onaylanmıştır

Türkçe Çeviri / Turkish Translation

Çevirenler / Translated by:

Coşkun Polat (Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi /
Professor, Çankırı Karatekin University)

Özden Demircioğlu Faydalıgöl (Öğretim görevlisi, Aydın
Adnan Menderes Üniversitesi / Lecturer, Aydın Adnan
Menderes University)

Çeviri tarihi:

Temmuz 2024 / Date of translation: July 2024

Clara M. Chu, Jaya Raju, Chris Cunningham, Jiuming Ji, Virginia Ortíz-Repiso Jiménez, Aida Slavic, Ana María Talavera-Ibarra, Sohaimi Zakaria, 2022.

©2022 tarihinde Clara M. Chu, Jaya Raju, Chris Cunningham, Jiuming Ji, Virginia Ortíz-Repiso Jiménez, Aida Slavic, Ana María Talavera-Ibarra, Sohaimi Zakaria tarafından yazılmıştır. Bu çalışma Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) lisansı altında lisanslanmıştır. Bu lisansın bir kopyasını görmek için, ziyaret ediniz: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Önerilen referans:

Chu, C.M.; Raju, J. ve diğerleri. (2022). *Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi (LIS) Eğitim Programları için IFLA Rehberi*. C. Polat ve Ö. Demircioğlu Faydalıgöl (Çev.). IFLA.
<https://repository.ifla.org/handle/123456789/3444>

IFLA
Prins Willem-Alexanderhof 5
2595 BE The Hague
Netherlands

www.ifla.org

İçindekiler Tablosu

İçindekiler Tablosu.....	iii
1. Giriş.....	2
2. Meslek Bağlamında LIS Eğitimi	3
3. Hedefler.....	4
4. LIS Eğitiminin Kalitesini Artırmada IFLA'nın Rolü.....	5
5. Rehber.....	6
G1 Rehberin Bağlamsal Çerçevesi.....	6
G2 Temel Bilgi Alanları (TBA)	7
TBA1. Toplumda Bilgi.....	7
TBA2. LIS Mesleğinin Temelleri	8
TBA3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri	8
TBA4. Araştırma ve Yenilik.....	9
TBA5. Bilgi Kaynakları Yönetimi	9
TBA6. Bilgi Profesyonelleri İçin Yönetim	10
TBA7. Bilgi Gereksinimleri ve Kullanıcı Hizmetleri.....	10
TBA8. Okuryazarlıklar ve Öğrenme	10
G3 Müfredat ve Pedagoji	11
G4 Yönetim	12
G5. Akademik, Araştırma, Uzman (Profesyonel) ve Destek Personeli.....	12
G6 Öğrenciler.....	13
G7 Tamamlayıcı Eğitim ve Mesleki Gelişim	14
G8 Eğitim, Araştırma Kaynakları ve Olanakları.....	15
6. Kaynakça.....	17
Terminoloji ve Yazım Üzerine Not.....	18
Yazarlar.....	18
Açıklamalar	18

1. Giriş

Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu (IFLA) bağımsız, uluslararası, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum örgütü olarak kütüphane ve bilgi profesyonellerinin küresel sesidir. IFLA, kütüphane ve bilgi bilimi/çalışmaları (LIS) eğitiminin küresel düzeyde kalitesini artırma amacı gütmektedir. LIS mesleki eğitiminin kalite güvencesi, kütüphane ve bilgi hizmetlerinin kalitesini ve bileşenleri için değerini artırır.

Kütüphane ve bilgi profesyonelleri, yerel şartlarda etkili bir şekilde çalışabilmek için gereken bilgi, beceri ve tutumu elde eder ve bu bilgi, beceri ve tutumu dinamik sosyopolitik, teknolojik ve küresel bir ortamda sürekli olarak geliştirirler. Bugünkü ve gelecekteki kütüphane ve bilgi profesyonellerini hazırlamak için yapılan örgün eğitim disiplinler arası bir şekilde, değişken ve geniş kapsamlı olup ülkeye bağlı olarak lisans veya yüksek lisans düzeyinde olabilir (IFLA BSLISE Working Group, 2018). Bir diplomaya götüren örgün eğitim, profesyonel bir kariyer için yeterliliği sağlarken bu yeterliğin güncel kalmasında sürekli eğitim de kritik öneme sahiptir.

LIS'nin kapsamı hakkında ortak bir anlayış oluşturmak için, Etkin LIS Eğitimi Oluşturma (BSLISE) çalışma grubu aşağıdaki tanımı sunmaktadır:

Kütüphane ve bilgi bilimi/çalışmaları (LIS) bir çalışma, araştırma ve uygulama alanıdır. Eğitim ve bilimde, tüm format ve süreçlerindeki bilgiyle, onu işleyen teknolojilerle ve insanın bilgi ve bilgiye ilişkin teknolojilerle olan etkileşimiyle ilgilenir. Profesyonel bir uygulama olarak LIS, bilgi yaşam döngüsünün tüm yönlerini ele alır, insanları her yerde bilgiye bağlamak için uygun teknolojileri kullanır ve kültürel miras kurumlarında ve geniş bir bilgi ortamı yelpazesinde yürütülür.

Bu rehber, LIS profesyonel bilgisinin kapsamını (örn. LIS'in temel bilgi alanları) özetlemekte ve LIS eğitiminin (örn. sağlam bir LIS programının unsurları) geliştirilmesine rehberlik etmektedir.

Rehber Nedir?

Bu rehber, Kütüphane ve Bilgi Bilimi (LIS) eğitim programlarını planlama, geliştirme ve kalitesini değerlendirme süreçlerinde paydaşların kullanabilecekleri bir çerçeve olarak hizmet eder. İki ana bileşenden oluşur: LIS'in temel bilgi alanları (TBA'lar) ve bir LIS profesyoneline pratik yapması ve gelişmeye devam etmesi (güncel kalması) için mesleki eğitim sağlaması gereken sağlam bir LIS eğitim programının unsurları. Bunlar yükseköğretimin her düzeyinde uygulanabilecek şekilde oluşturulmuştur.

Nasıl geliştirildi?

Etkin LIS Eğitimi Oluşturma (BSLISE) çalışma grubunun LIS Eğitim Çerçevesi Geliştirme Grubu, bu rehberi, IFLA Eğitim ve Öğretim Bölümü (SET) ve Kütüphane Teorisi ve Araştırma Bölümü (LTR) eylem planlarının bir parçası olarak geliştirdi.

Yayınlanan literatür ile mevcut ulusal ve uluslararası standartlardan yola çıkılarak hazırlanan rehberin geliştirilmesi, daha geniş çalışma grubu olan IFLA BSLISE incelemesi ve dünya

çapında LIS eğitimcileri ve profesyonel paydaşlarıyla yapılan görüşmeleri içermektedir. Rehberin geliştirilme süreci, sürekli olarak danışma sürecinden gelen kapsamlı geri bildirimleri içermektedir. Projenin arka planı ve daha fazla ayrıntı için lütfen <https://bslise.org/> adresini ziyaret ediniz. Bu rehber, *Profesyonel Kütüphane/Bilgi Eğitimi Programları Rehberi*, 2012 (IFLA, 2012)'nin yerini almıştır.

Bu rehberi (esas/otorite kaynak olarak) neden kullanmalısınız?

Rehber, lisans ve lisansüstü veya sürekli eğitim düzeyinde olsun, bir LIS eğitim programının kalitesini artırır. Rehber uyan veya onları daha ileriye taşıyan programlar, LIS profesyonellerini dinamik bir küresel bilgi ortamına hazırlamaktadır. Rehber, yeni bir programın geliştirilmesi veya LIS mesleki eğitiminin kalitesinin sürekli iyileştirilmesi felsefesine dayanan ve yerel politikalar veya standartlar tarafından zorunlu kılınan sürekli ve periyodik program inceleme kültürüne dâhil olan LIS okulları tarafından kullanılabilir.

Rehber ne zaman kullanılmalı?

Yeni bir program planlanırken ve geliştirilirken, bir LIS programının yerel kalite kriterlerini ve kurumsal misyonlarını karşıladığından veya uluslararası kalite rehberleriyle uyumlu olduğundan emin olmak amacıyla mevcut programları kaliteleri veya boşlukları açısından değerlendirirken Rehber başvurulmalıdır.

Rehber Kimin İçin Hazırlanmıştır?

Rehber, LIS eğitim yönetimi, akademik personel, öğrenciler, kamu ve meslek kuruluşları ile LIS eğitim programının uluslararası kalite rehberlerini karşılamasını sağlamakla ilgilenen diğer kişilerin ilgisini çekebilir. Aynı zamanda LIS profesyonellerinden beklenen ve üzerine inşa edebilecekleri bilgi ve becerileri anlamak için mesleki gelişimi geliştiren ve buna katılan uygulayıcıların ve paydaşların da ilgisini çekmektedir.

2. Meslek Bağlamında LIS Eğitimi

Eğitim- sistemleri ve içeriği- ister yerel ister uluslararası olsun kültürel, ekonomik, politik ve teknolojik bağlamlarda bir bilgi sistemi olarak geliştirilir. LIS eğitim programlarının mevcut olduğu yüksek öğretim, batılı, bilimsel ve kayıtlı uygulamalara odaklanan belirli bilme yollarına dayalı olarak geliştirilmiştir. Akademik çevrede, öğretme, öğrenme ve bilgi üretiminin sömürgecilikten arındırma (öğrenci, öğretmen ve personel desteğini öngören) sürecinde güç yapılarını eleştirel bir şekilde inceleyen ve sözlü gelenekler de dahil olmak üzere yerel ve geleneksel bilme yollarını tanıyan bir değişim yaşanıyor. Bilginin tüm yönlerini ele alan LIS'in, küreselleşmiş bir ekonomide çeşitli topluluklara uygun ve yerel bağlamlarıyla ilgili etkili, eşitlikçi, kapsayıcı ve erişilebilir hizmetler sunmak üzere profesyonelleri hazırlamak için bilmenin birçok yolunu eğitime entegre etmesi gerekmektedir.

Kütüphanelerde ve diğer bilgi kuruluşlarında görev alacak kişiler profesyonel ve profesyonellik dışı sayılan işleri yürütmeye yönelik bilgi ve becerilerine göre farklılaşırlar. Bu iki seviyedeki personel için eğitim hazırlığı öncelikle yükseköğretim kurumları tarafından sunulmaktadır ve bu rehber profesyonel eğitime odaklanmaktadır. Bu odak noktasından hareketle Rehber, yükseköğretim kurumundaki bir LIS programı tarafından sunulabilen veya sunulamayan sürekli eğitim ve mesleki gelişimi (CE/PD) kapsamayı amaçlamamaktadır. Sürekli eğitimin sorumluluğu ve düzenlemesi yerel bağlama göre farklılık gösterir. Sürekli eğitimin geliştirilmesine yönelik rehberlik, *IFLA Sürekli Mesleki Gelişim Rehberi: İlkeler ve En İyi Uygulamalar* (Varlejs, 2016) tarafından sunulmaktadır.

LIS profesyonellerinin eğitiminde hem disipline ait hem de sektörler arası bilginin geliştirilmesi önemlidir. Bu, kütüphanelerin ve bilgi hizmetlerinin arşivler, müzeler, belge yönetimi ve veri yönetimi gibi ilgili sektörlerle paylaştığı ortak noktaların tanınmasını ve bilgisayar bilimi, veri bilimi, eğitim ve iletişim gibi benzer alanlardan tamamlayıcı bilgilerin geliştirilmesini kapsar.

LIS eğitim programları, teknik, lisans ve lisansüstü programlara karşılık gelen teknik, akademik, profesyonel ve/veya araştırma odaklı verilmektedir. Burada sunulan rehber öncelikli olarak yüksek lisans ve lisans düzeylerine yöneliktir; bunların her ikisi de ülkeye bağlı olarak mesleki nitelikler kazandırabilir. Kuralcı olmaları amaçlanmasa da LIS profesyonel eğitiminin kalitesini artırmak için bilgi verir ve kriterler sağlarlar. LIS okulları veya birimleri, programlarını uygun yerel, ulusal ve/veya uluslararası akreditasyon kurumları tarafından akredite ettirmelidir. Tüm dünyada LIS eğitim programlarının tamamı akredite edilmemiş olsa da (IFLA BSLISE Working Group, 2018), bu rehber sürekli iyileştirme süreçlerine katkıda bulunacaktır.

3. Hedefler

Kütüphaneler ve bilgi hizmetleri, kültür, bilim, eğitim ve diğer sektörler için temel öneme sahiptir, bireylerin, kuruluşların, kurumların ve ulusların sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunurlar. Bu kritik hizmetler, uygun bir şekilde eğitilmiş ve yetiştirilmiş profesyoneller tarafından sunulmaktadır. Rehber, profesyonel eğitim programlarının; yerel, ulusal veya uluslararası düzeydeki meslek birlikleri veya hükümet kurumlarının çıkardığı ve/veya onlar tarafından düzenlenen mesleki niteliklerin kalitesinin, akreditasyonunun ve belgelendirilmesinin sağlanmasına yönelik eğitim hükümlerini ortaya koyar. Bunlar, sömürgecilikten kurtulma ve yerelleştirme dahil olmak üzere program geliştirmede eşitlik, çeşitlilik, katılım ve erişilebilirlik (EDIA) ilkelerini temel alır ve destekler.

Rehber, bu amaç için oluşturulan ve tanımlanan sekiz temel bilgi alanı (TBA'lar) (bkz. G2) tarafından desteklenmektedir. Mevcut rehberde bulunan temel bilgi/yeterliliklerden ziyade TBA kavramının uluslararası bağlam ve hızla gelişen bir alan için uygun olduğu düşünülmüştür. TBA'lar, LIS profesyonellerinin, dünyanın herhangi bir yerindeki yerel/ulusal/bölgesel bağlamların gereksinimlerini karşılarken uzmanlık geliştirmek ve güncel kalmak için mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Bunlar arasında bölgesel/ulusal yüksek öğrenim standartları; ulusal mesleki birliklerin eğitim politikası beyanları, ulusal akreditasyon, sertifikasyon, yeterlilik ve kayıt gereklilikleri vardır.

Bu rehber dinamik, küresel ve çeşitlilik bağlamında hem lisans hem de lisansüstü eğitim düzeylerinde aşağıdaki amaçlar doğrultusunda geniş bir çerçeve olarak kullanılabilir:

- Paydaşlarla iş birliği içerisinde mevcut LIS programlarının gözden geçirilmesine, geliştirilmesine ve/veya iyileştirilmesine rehberlik etmek;
- Paydaşlarla iş birliği içerisinde yeni LIS eğitim programlarının tasarımına, planlanmasına ve uygulanmasına rehberlik etmek;
- LIS eğitim programlarının kalitesinin değerlendirilmesine rehberlik etmek;
- Bir Kütüphane ve Bilgi Bilimi (LIS) profesyonelinin uygulama ve gelişmeye devam etme sürecindeki bilgi ve beceri gereksinimlerini bilgilendirmek;
- Bir LIS profesyonelinin pratik yapması ve gelişmeye devam etmesi için gerekli bilgi ve beceri gereklilikleri konusunda bilgilendirmek;
- LIS eğitiminin gelişimini EDIA (eşitlik, çeşitlilik, katılım ve erişilebilirlik) konusunda teşvik etmek, bu değerlerin LIS uygulamalarını, araştırmalarını ve hizmetlerini şekillendirmesini sağlamak;
- LIS eğitimini uluslararası düzeyde ortak paydada birleştirmek ve küreselleşen ve çeşitlilik içeren bir dünyada yerel ve kültürel bağlamları eş zamanlı olarak korumak;
- Kültürel miras kurumları ve diğer bilgi ortamları genelinde LIS'e yönelik eğitim ve uygulamaları uyumlu hale getirmek ve/veya entegre etmek;
- Farklı sektörler arası eğitimi ilerletmek ve bilgi ortamlarında LIS uygulamalarında kurumsal sınırları azaltmak; ve
- Bölgesel veya küresel olarak uzmanlaşmış LIS veya ilgili rehberlerin geliştirilmesine temel oluşturmak.

Bu çok sayıda amaç doğrultusunda, rehberin birincil hedef kitlesi, LIS eğitimi akademik birimleri ile onların akademik personelinin yanı sıra profesyonel LIS programları için kalite güvence kriterlerini belirleyen mesleki dernekleri kapsayacaktır. İkincil hedef kitlesi de şunlardır: yüksek öğretim yönetimi (vakıf ve devlet); LIS öğrencileri (mevcut ve potansiyel); LIS uygulayıcıları, kültürel miras kurumları ve diğer bilgi ortamlarının çeşitliliği genelinde LIS mesleki eğitimini ve sürekli mesleki gelişimi teşvik etmede etkili olan diğer ilgili paydaşlar.

4. LIS Eğitiminin Kalitesini Artırmada IFLA'nın Rolü

Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu (IFLA), UNESCO'da danışmanlık statüsüne, Uluslararası Bilim Konseyi'ne (ISC) üyelik statüsüne ve Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) ve Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO)'nde gözlemci statüsüne sahip bir sivil toplum kuruluşudur. IFLA, kütüphane ve bilgi hizmetlerinin geliştirilmesi ve tanıtılmasına liderlik yapma misyonuyla, kütüphane ve bilgi mesleğinin küresel sesidir. IFLA, Eğitim ve Öğretim Bölümü ile diğer birimleri aracılığıyla, kütüphane ve bilgi profesyonellerinin eğitim hazırlığı konusunda bilgi ve rehberlik sağlar. Bu rehberin uygulanması, yerel bağlamlara dayalı olarak kalite odaklı bir mesleki eğitimi teşvik eder. Bu, yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde LIS eğitim programlarının gelişimini, sürekli iyileştirmeyi ve uyum sağlamayı teşvik etmek ve bilgilendirmek amacıyla geniş bir çerçeveyi oluşturur ve bağlayıcı olma amacı yoktur.

IFLA, eğitim programlarını akredite etmez veya bireysel mesleki yeterlilikleri saptamaz ve dolayısıyla bu rehberi zorunlu kılmaz. Yerel kuruluşların bu rehberi bir çerçeve olarak kullanmaları ve yerel LIS gerekliliklerine göre ve profesyonel LIS eğitimini zorunlu kılan mevcut yerel, bölgesel ve uluslararası yasa, politika ve standartları ele alarak kendi ihtiyaçlarına göre uyarlamaları teşvik edilmektedir. Profesyonelleri veya akreditasyon eğitim programlarını sertifikalandıran mesleki önkoşullar, hükümet, mesleki dernek veya bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeydeki diğer kuruluşlardan kaynaklanabilir ve/veya onlar tarafından düzenlenebilir. Uygun olduğu takdirde, bu rehberle tutarlı olarak kapsamlı bir inceleme sürecine dahil olan LIS eğitim programları, programlarının *IFLA Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi (LIS) Eğitim Programları Rehberi (2022)*'ne uygun olması şartını/kabulünü isteyebilir.

Bu rehberin, LIS eğitimini etkileyebilecek küresel eğilimler dikkate alınarak sürekli olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi gerekmektedir. SET ve LTR üyelerinden ve IFLA BSLISE çalışma grubundaki diğer konu uzmanlarından oluşan bir Rehber Komitesi, rehberi yönetecek, ilgili soruları ele alacak, geçerlilik ve uygunluk açısından periyodik bir inceleme süreci geliştirecektir.

5. Rehber

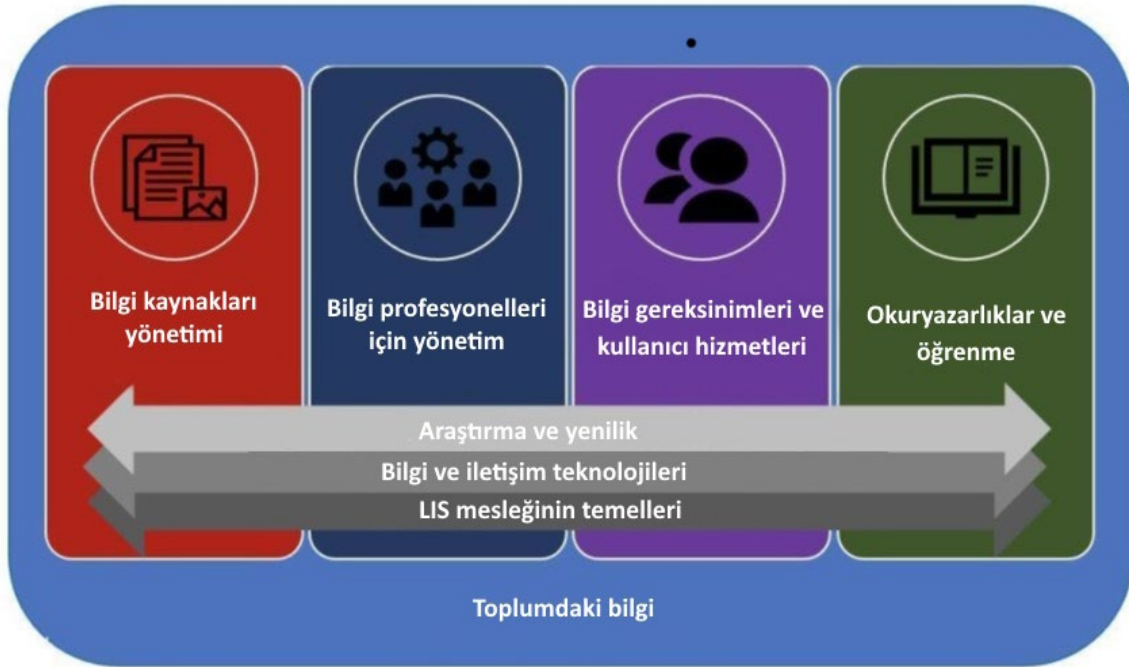
G1 Rehberin Bağlamsal Çerçevesi

Kütüphane ve Bilgi Bilimi/Çalışmaları (LIS) eğitim programı, belirlenen ihtiyaçlar, meslekte ve toplumda beklenen değişiklikler ve ilgili meslek ve disiplinlere ilişkin farkındalık doğrultusunda tasarlanmalıdır. Bu rehber, ana kurumsal misyonlar, vizyon ve felsefe, hedefler, amaçlar ve sonuçlarla tutarlı olması gereken bir LIS eğitim programının planlanması konusunda bilgi verir. Ayrıca, program kurumun eğitimsel/akademik ve mesleki akreditasyon gereksinimlerini, düzenleyici veya akreditasyon kuruluşlarının ve kültürel yapıların normları dâhilinde karşılamalıdır. Planlama süreci niceliksel ve niteliksel kanıtları içermeli ve tüm paydaşları (örneğin, ülkedeki meslek kuruluşları, akademik personel, öğrenciler ve uygulayıcılar) içermelidir. Eşitlik, çeşitlilik, katılım ve erişilebilirlik (EDIA), içerik ve uygulamanın sömürüden kurtulması ve yerleştirilmesi de dâhil olmak üzere programın geliştirilmesinde yönlendirici unsurlar olmalıdır.

Bir LIS eğitim programı genel bir programdan çeşitli uzmanlaşmalara kadar farklılık gösterebilir ve bu rehber, herhangi bir kapsamda bir programın geliştirilmesi için temel oluşturur. Bir programın kapsamı, büyüklüğüne, akademik personelin uzmanlığına, konumuna ve hükümet politikasına göre belirlenebilir ve programın dayandığı yer veya ülkenin fiziksel ortamının ve kültürel bağlamlarının bilgi ihtiyaçlarını, özelliklerini, doğasını ve gerekliliklerini hesaba katmalıdır. Program, ana kurumun, ilgili mesleki kuruluşun veya yüksek öğretim düzenleyici komisyonunun ilgili rehberlerine, standartlarına veya ilkelerine uyar. Program, erişilebilirlik için stratejik olarak konumlandırılmış herhangi bir üçüncü düzey kurumda veya sanal ortamda bulunabilir ve uygun niteliklere sahip LIS eğitimcileri tarafından öğretilmelidir.

G2 Temel Bilgi Alanları (TBA)

Rehber, IFLA BSLISE çalışma grubunun LIS Eğitim Çerçevesi Geliştirme Grubu tarafından tekrarlanan bir süreçle oluşturulan ve tanımlanan sekiz Temel Bilgi Alanı (TBA) tarafından desteklenmektedir. TBA'lar, kütüphane ve bilgi profesyonelleri tarafından daha fazla yeterlilik geliştirilmesi ve müfredatta uzmanlık alanları tasarlamak için temel oluşturur. Ayrıca, TBA'lar LIS profesyonellerinin yerel/bölgesel/uluslararası bağlamlarının ihtiyaç ve gereksinimlerine göre ileri öğrenmelerinin bu temel üzerine nasıl inşa edildiğini açıklamalarına imkân verir (Bkz. Şekil 1). TBA'lar kurumsal değişim ve sürdürülebilir gelişme için anahtar bir itici güç olarak LIS profesyonellerinin rolünü destekler. Onlar, sadece kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan teknolojik araçlara değil, aynı zamanda kullanıcıların ihtiyaçlarına profesyonel bir şekilde odaklanıldığı konusuna da vurgu yapar.

Şekil 1. LIS Temel Bilgi Alanları (TBA) Modeli

Sekiz Temel Bilgi Alanı (TBA)'nın her biri kısa açıklayıcı bir ifade ile adlandırılmış ve ardından kapsamını ve inceliklerini açıklayan bir paragrafa yer verilmiştir: Toplumda Bilgi; Kütüphane ve Bilgi Bilimi Mesleğinin Temelleri, Bilgi ve İletişim Teknolojileri; Araştırma ve Yenilik; Bilgi Kaynakları Yönetimi; Bilgi Profesyonelleri için Yönetim; Bilgi Gereksinimleri ve Kullanıcı Hizmetleri; Okuryazarlıklar ve Öğrenme.

TBA1. Toplumda Bilgi

Bilgi sosyal bir bağlamda var olur; toplum tarafından simbiyotik bir ilişki içinde yaratılır ve şekillendirilir, böylece toplum da aynı şekilde bilgi tarafından şekillendirilir. Kültürel, ekonomik, yasal, politik ve diğer sosyal güçler oluşturulan, iletilen, erişilen ve korunan bilgiyi belirler. LIS, profesyonel eğitimin, araştırma ve uygulama süreçlerinde bu boyutlarla ilgilenir. Kütüphaneler, arşivler ve müzeler gibi LIS kurumları, günümüzün ihtiyaçlarını karşılayan ve toplumsal dönüşümü teşvik eden bilgi ve bilgiyi düzenleme, koruma ve gelecek nesiller için

kullanılabilir hale getirme şeklindeki temel misyonlarından yararlanmalıdır. LIS profesyonelleri ekonomi, kültür, hukuk, küreselleşme, teknoloji ve politikanın bilginin doğasını nasıl şekillendirdiği konusunda temel bilgiye gereksinim duyarlar, karşılıklı olarak bilgi süreçlerinin, araçlarının, sistemlerinin, hizmetlerinin ve kurumlarının kuruluş biçimleriyle toplumu dönüştürürler ve toplumun eriştiği bilgileri belirlerler. LIS'te etik ve değerler, mesleki uygulama ve politikaları hangi ölçüde bilgilendirdiğini anlamak için profesyonel ve toplumsal düzeylerde ele alınır. Hukuki alanda, örneğin telif hakkı kanunu, toplumun ve LIS alanının bağlı olduğu entelektüel içeriğin ve bilgiye ekonomik erişim şartlarının korunmasını zorunlu kılar, ve diğer taraftan, LIS alanı farklı içerik koruma ve erişim koşullarının -hem olumlu hem de olumsuz yönde- oluşturulmasını etkileyebilir. LIS alanı, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sosyal ve organizasyonel değişimi ve sürdürülebilir kalkınmayı etkilediğini ve ortaya çıkan aksaklıkların, bilgiye erişim ve bilgi özgürlüğü de dahil olmak üzere kütüphane ve bilgi uygulamalarını ve kurumlarını güçlendirebilecek, dönüştürebilecek, zorlayabilecek veya zayıflatabilecek koşullar yarattığını kabul eder.

TBA2. LIS Mesleğinin Temelleri

Kütüphane ve bilgi bilimi/çalışmalarının (LIS) temelleri şu temel bilgileri içerir: disiplinler arası bir alan olarak mesleğe giriş, disiplinin (alanın) rolü ve tarihi ile mesleki uygulamayı tanımlayan, bilgilendiren ve yönlendiren temel değerler dizisi. LIS kurumlarının sosyal rolüne, misyonlarına, hizmetlerine ve herhangi bir kültürel, ekonomik, siyasi veya teknolojik ortam çerçevesi içindeki konumlarına dikkat edilmektedir. Kütüphaneler, ister fiziksel ister dijital olsun, toplumun temel dayanak noktaları olan, zengin kültürel kurumlar ve sosyal etkileşimi, yaratıcılığı, girişimciliği, okuryazarlığı, dijital katılımı ve bilgi erişimi teşvik eden katalizörlerdir.

LIS eğitimi bütünsel olarak, köklü etik ve insani değerlere sahip profesyonellerin yeteneklerini (kapasitesini) geliştirir. Eşitlik, çeşitlilik, katılım ve erişilebilirlik (EDIA) LIS profesyonelliği, hizmet odaklılık, sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik, eğitim ve yaşam boyu öğrenme için temel unsurlardır. Kamu malı olarak açık erişimi (AE) içeren bilgiye erişim; düşünce özgürlüğü; veri, enformasyon ve bilginin sorumluk bilinciyle yönetimi; ve onları yönlendiren teknolojiler ve bilinç mesleğin merkezinde yer almaktadır. LIS, daha geniş bir kültürel miras ve bilgi ekosistemi içindeki uzmanlaşmış alt alanlara ve bağlamlara uygulanabilecek mantık, eleştirel düşünme ve diğer sosyal becerilerin gelişimini desteklemek için ilgili alanlardan yararlanır.

TBA3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT), bilgi sistemlerinin uygulanmasını, bilgi yaşam döngüsünü, kişisel bilgi erişimini ve kullanımını, kullanıcı hizmetlerini destekler ve kolaylaştırır. Bir bilgi sisteminin uygulanmasında, kütüphanelerin ve bilgi kuruluşlarının etkin işleyişinde BİT'ler oluşturulur ve yönetilir. Bilginin yaşam döngüsünde bilgi kaynaklarının yönetimini desteklerler. Ayrıca, bireylerin bilgi gereksinimlerini ve hedeflerini karşılamalarına olanak tanıyarak, onların hayal etmesine, yaratmasına, sorunları çözmesine, katılımına ve öğrenmesine destek olabilirler. Bu teknolojiler iletişimin, kütüphane ve bilgi hizmetlerinin sağlanmasını kolaylaştırır, kullanıcı deneyimini artırır. BİT bilgisi veri yakalama, depolama, yönetim, işleme, sunum, yayınlama,

keşif, erişim ve kullanıma yönelik teknoloji standartlarını, modelleri, yaklaşımları, gereksinimleri ve çözümleri içerir. Bu beceriler, mevcut donanım ve yazılım çözümlerini kullanma, uyarlama, yenilik yapma, tasarlama, uygulama ve sürdürme uygulamalarını içerir.

TBA4. Araştırma ve Yenilik

Yenilik (inovasyon), hizmet ve ürünleri sorgulamak, geliştirmek veya iyileştirmek amacıyla kıyaslama, etki belirleme ve teşhis veya geri bildirim için veri elde etmeyi sağlayan araştırmaya dayanmaktadır. Araştırma ve yeniliğin temeli, araştırma paradigmaları, teorik çerçeveler, tasarım, yöntemler, araştırma etiği, veri analizi ve sunumu ile araştırma bulgularının yayılması konularında bilgi sahibi olmayı gerektirir. Bu tür araştırma temel bilgisi aynı zamanda yerli sesleri, dünya görüşlerini ve araştırma yürütme yollarını ileri süren yerli araştırma metodolojilerine ilişkin bilgiyi de içerir. Araştırma yeterliliği, LIS'de karşılaşılan sorunların temelini analiz eden ve çeşitli bilgi ortamlarında mesleki uygulamalar için olası çözümler ve anlayış sağlamaya çalışan problem odaklı araştırmayı içerir. Aynı zamanda, disiplinler arası bilimsel ilerlemenin yanı sıra bireylerin iyileştirilmesine yönelik genel toplumsal etki ve yenilikçi politika geliştirme için başkaları tarafından üretilen araştırmaları tanımlama, derleme, kataloglama, erişme, değerlendirme ve yayma yeteneğini de içerir. Bu tür bilimsel iletişim, daha fazla bilgi üretimi için araştırmaya sınırsız erişim sağlayan açık erişimi de kapsar.

Bu bağlamda yenilik (inovasyon), bilgi ürünleri, hizmetleri veya süreçlerinin geliştirilmesi ve eleştirel olarak sorgulanması için bilgi veya fikirlerin uygulanması anlamına gelir. Ayrıca, LIS profesyonelleri hem LIS alanı içinde hem de ötesinde daha fazla etki sağlamak için LIS ile aynı kökenden gelen alanlarla ve daha geniş topluluklarla aktif profesyonel katılım için disiplinler arası araştırma ve yenilikler geliştirmek amacıyla LIS alanının ötesine bakmalıdır.

TBA5. Bilgi Kaynakları Yönetimi

Bilgi kaynakları yönetimi (BKY), form, format, taşıyıcı veya bilgi ortamından bağımsız olarak bilgi kaynaklarının sağlanması, tanımlanması, açıklanması, düzenlenmesi, keşfedilebilirliği ve korunması dahil olmak üzere, bir bilgi kaynağının oluşturulmasından sonuna kadar yaşamının her aşamasını kapsar. BKY, bilgi kaynaklarının doğası, bilgi keşfi ve erişimi, kullanıcı ihtiyaçları ve bilgi arama davranışı hakkında bilgi ve anlayış gerektirir. BKY, bilginin düzenlenmesi ve birlikte çalışabilirlik ilkelerini, bilgi kaynağı düzenlemesi için işlevsel gereksinimleri, değişim ve sunum standartlarını, prosedürlerini ve araçlarını içerir. Sağlama (ve ilgili telif hakkı ve fikri mülkiyet hakları hususları), kürasyon, dijitalleştirme, koruma, imha ve kullanım analizi dahil olmak üzere derme yönetimi ilkelerini kapsar.

Bir LIS uzmanı; bir bilgi sistemi, araçları, standartları ve bilgi kaynağı keşif hizmetlerini benimsemeli, uyum sağlamalı, planlamalı, tasarlamalı, geliştirmeli ve/veya uygulamalı; derme koruma planlaması ve yönetimini yapabilmeli; bilgi bağlamlarına ve kullanıcı ihtiyaçlarına göre dermenin ve bilginin niteliğini değerlendirme, görünürlüğünü artırma, derme ve derme temelli ürünleri ve hizmetleri tanıtmak için nitelikli kaynak keşif meta verileri oluşturabilmelidir.

TBA6. Bilgi Profesyonelleri İçin Yönetim

Kütüphane ve bilgi profesyonelleri, çeşitli bağlamlarda bilgi kuruluşlarını etkili bir şekilde yönetir. Yönetim ve organizasyon teorilerinin, kavramlarının, ilkelerinin, politikalarının ve uygulamalarının anlaşılması, bir bilgi organizasyonunun etkili yönetimine katkıda bulunur. Kapsanabilecek konular ve ihtiyaç duyulan ilgili beceriler şunlar olabilir: Liderlik ve yönetim; karar verme, planlama, uygulama ve değerlendirme; hesap verebilirlik, güven ve yetki; sistematik düşünme; bilgi yönetimi; ekonomi; mevzuat ve politikalar; savunuculuk, pazarlama ve halkla ilişkiler; iletişim; kullanıcı hizmetleri; müzakereler ve arabuluculuk; finansal yönetim; insan kaynakları yönetimi, ekip oluşturma; bina yönetimi; bilişim teknolojisi yönetimi; proje yönetimi; stratejik planlama; risk yönetimi; kalite kontrol; trendleri takip etme, değişim yönetimi ve yenilik; kurumsal kültür; etik ve gizlilik.

TBA7. Bilgi Gereksinimleri ve Kullanıcı Hizmetleri

Etkili ve ilgili bilgi hizmetlerinin geliştirilmesi özellikle EDIA konularının dikkate alınarak kullanıcıların bilinçli ve bilinçsiz ihtiyaçlarının ve bilgi davranışlarının tamamının anlaşılmasını gerektirir. Bilgi gereksinimlerini karşılamak için tasarlanan çözümler kullanıcı merkezli, kanıta dayalı olmalı, olumlu bir kullanıcı deneyimi sağlamalı ve yenilik, eşitlik ve maliyet etkinliği gibi faktörleri dikkate almalıdır. Hizmetler, personel rehberliğinde (örneğin, referans, okuyucu önerileri, araştırma danışmanlığı, eğitim, programlama ve yaratı alanları) veya kullanıcı rehberliğinde (örneğin, sergiler, dijital uygulamalar ve kaynak kılavuzları) olabilecek tek seferlik, kısa vadeli veya uzun vadeli çözümlerdir. Bilgi gereksinimleri ve kullanıcı hizmetleri; kullanıcı gruplarının, onların bağlamlarının ve hizmetlerdeki boşlukların göz önünde bulundurulmasını; kullanıcıların ve kullanıcı gruplarının bilgi arama davranışı ve gereksinimleri hakkında bilgiyi; kullanıcı gruplarıyla iletişimi; herkese yönelik hizmetlerin tasarlanması ve sağlanmasını; hedeflenen ve/veya yetersiz hizmet verilen kullanıcı grupları ve kullanıcıya verilen hizmetlerin sonuçlarının ve etkilerinin değerlendirilmesi unsurlarını kapsar.

TBA8. Okuryazarlıklar ve Öğrenme

Bir LIS profesyoneli, sözlü gelenek ve geleneksel bilgi de dahil olmak üzere çeşitli bağlamlar ve toplumsal-kültürel ortamlar içinde tüm okuryazarlık biçimlerini teşvik eder ve yaşam boyu öğrenme çabalarını destekler. Okuryazarlık eğitimcisi olarak bir LIS profesyoneli, dil okuryazarlığı ve sayısal okuryazarlık gibi temelleri oluşturan anlam oluşturma sürecinde, kültürel bağlamda çoklu okuryazarlıkları teşvik eder. Bir bilgi okuryazarlığı eğitimcisi olarak, LIS profesyoneli, eleştirel düşünmeyi; bilgi, medya, veri, görsel ve dijital okuryazarlıklar da dahil olmak üzere tüm okuryazarlık yöntemlerini ve yeteneklerini teşvik eder. LIS profesyoneli, yüz yüze veya diğer tüm kitle iletişim ortamlarını kullanarak bağımsız, formel ve enformel öğrenmeyi desteklemek için tam kapsamlı pedagojik bilgi ve beceriler geliştirir. Bu yetenekler, öğrenme materyalleri tasarlama, değerlendirme, eğitim teknolojisi, öğretim tasarımı, ders planlama, çevrimiçi eğitim, pedagojik ve öğrenme teorisi ve öğretim yöntemleri gibi alanları kapsar. Bu konuda görevli olan profesyonel, çeşitli kullanıcı toplulukları için öğrenme etkinliklerini tasarlayabilme, düzenleyebilme ve sunabilme becerisine sahip olmalıdır.

G3 Müfredat ve Pedagoji

LIS mesleki program müfredatı (ne öğretildiği) ve pedagoji (nasıl öğretildiği), LIS öğrencilerinin LIS mesleği hakkında neyi ve nasıl öğrendiklerinden oluşur. Kütüphane ve bilgi bilimi bu rehberde tanıtılan TBA'lar tarafından tanımlanan geniş bir yelpazedeki bilgi ve becerileri içerir ve bir LIS mesleki program müfredatına dahil edilmelidir. Kütüphane ve bilgi profesyonellerinin lisans veya lisansüstü düzeyde derslerinin hazırlanmasına yönelik bu müfredat zorunlu ve seçmeli derslerden oluşmaktadır. LIS programı, derece seviyesine bağlı olarak, yerel ihtiyaçlara, vizyona ve misyona uygun olarak tasarlanır ve uygulanır; toplam ders sayısı, bireysel ders kredi saatleri, süre ve teori ile uygulama arasında bir denge bulunabilir.

Temel bilgi alanları (TBA'lar) müfredata dahil edilmelidir ve bunların bir programa uyarılma şekli derinlik ve kapsam açısından farklılık gösterecektir. Her bir TBA, bir veya daha fazla derse karşılık gelebilir, pek çok TBA bir ders olarak birleştirilebilir veya belirli bir TBA bir ders içinde bulunabilir, ders tarafından kapsanabilir veya birkaç derse dağıtılabilir. Uygun olduğunda, kaynaklar ve koşullar izin verdiği ölçüde, bir program öğrencilere belirli alanlarda bilgi ve becerileri derinleştirmek için dersler sağlayarak uzmanlaşma fırsatı sunabilir. Programlar, öğrencilerin böyle seçeneklere sahip olmaları için seçmeli dersler sunabilir.

Müfredatın açıklama amaçları doğrultusunda, TBA'ların kapsama ve uygulama alanındaki tüm olası çeşitlilikleri kapsamaya çalışılmadan, iki program senaryosu sunulmuştur. Bunun bir örneği, bir programın belirli sayıda zorunlu ders içermesi ve TBA'ların bu derslere entegre edilmesidir. Başka bir örnek ise 3 zorunlu temel dersin yanı sıra seçmeli dersleri de içeren bir programdır:

Temel Ders 1: Kütüphane ve Bilgi Biliminin Temelleri (TBA 1, 7, 8'i kapsar)

Temel Ders 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2, 4, 5'i kapsar)

Temel Ders 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3, 6'yı kapsar)

Seçmeli dersler- öğrenci kendi uzmanlaşmak istediği veya danışmanı tarafından yönlendirilerek dersleri seçer.

Seçmeli dersler, TBA'lar üzerine inşa edilebilir veya başka konuları da kapsayabilir.

Müfredat tasarlarken, uluslararasılaşma ve gerçek dünya deneyimi göz önünde bulundurulmalıdır. Programları uluslararasılaştırma çabaları, öğrenci ve eğitimci değişimleri ile eğitim ve araştırma iş birliği girişimlerini içerir. Bilgi ve beceriler, teori ve uygulama gibi birbirini tamamlar. Bu nedenle mesleki uygulama ve uygulamalı öğrenmenin öğretime dahil edilmesi, uygulama yoluyla öğrenmeye katkıda bulunur.

Pedagoji, öğrencilerin öğrenmelerini en üst düzeye çıkarmalarını sağlamak için önemlidir. Müfredatı sunarken, kütüphane ve bilgi bilimi akademik personelinin pedagojik yetkinliklerini edinmeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir. Bu yetkinlikler arasında öğrenme teorisi ve biçimleri, öğretim yöntemleri, öğrenme materyalleri tasarlama, çevrimiçi veya diğer öğretim yöntemleri, öğrenimin değerlendirilmesi ve yansıtıcı öğretim uygulamaları bulunmaktadır. LIS

akademik personeli tarafından yapılan bu tür pedagojik hazırlık, eşitlik, çeşitlilik, katılım ve erişilebilirlik konuları da dahil olmak üzere birçok epistemolojiye dayandırılmalıdır.

G4 Yönetim

Profesyonel bir LIS programı genellikle üniversite gibi yüksek öğretim kurumunun idari yapılanması içinde bulunur. LIS eğitim programları ise bağımsız kütüphane ve bilgi bilimi okullarında yer alabilir ya da, benzer bir alanın veya iSchool olarak adlandırılan bir akademik birim içindeki bölümler, kısımlar veya programlar olabilir. iSchools organizasyonunun üyeleri olarak "bu okullar, kolejler ve bölümler yeni oluşturulmuştur veya önceden bilgi teknolojisi, kütüphane bilimi, enformatik ve bilgi bilimi gibi belirli alanlara odaklanan programlardan evrilmiştir" (iSchools). Ayrıca aralarındaki iş birliğini geliştirmek amacıyla akademik birimlerin disiplinler arası iş birliğini geliştirme yönünde yeni bir eğilim ortaya çıkmaktadır. Ancak idari yapı, genel idareye ve yerel organizasyon yapısı içindeki mesleki yönlendirmeye uygun olarak karar verme konularında ana kurumun inisiyatifine bırakılmıştır.

Bir kurumdaki LIS bölümünün tipik yönetim yapısını gösteren aşağıdaki bilgiler bir referans olarak sunulmuştur. Bir yüksekokul, fakülte veya bölümün dekanı tercihen profesör unvanına sahiptir ve ana bilim dalları, bölümler veya okullar arasından seçilir. Öte yandan bir ana bilim dalı, bölüm veya okul LIS gibi belirli uzmanlık alanlarına atanmış bir kolej, fakülte veya bölümün alt birimidir. Genellikle geleneksel olarak bölüm başkanı veya okul başkanı olarak anılan ve yüksekokul, fakülte veya bölümün dekanına rapor veren kıdemli bir akademisyen tarafından yönetilir. Bölüm veya okulun başkanı, özellikle kurumun daha yüksek düzeydeki stratejik yönelimleri ve ilgili profesyonel ve akademik standartlarla uyumu, stratejik planlama gibi idari ve entelektüel yönlendirmeyi sağlar.

G5. Akademik, Araştırma, Uzman (Profesyonel) ve Destek Personeli

Bir LIS eğitim programındaki (aynı zamanda ana bilim dalı, bölüm veya okul olarak adlandırılabilir) insan kaynakları genellikle akademik, araştırma, uzman, teknik ve idari personelden oluşur. Akademik personel (aynı zamanda fakülte olarak da adlandırılır) genellikle hem ders hem de araştırma programlarında öğretim ve araştırma yapmaktan sorumludur. Akademik personel, eğitim programındaki alan uzmanlığını oluşturduğundan, nitelikleri ve sayıları, program hedeflerini gerçekleştirmek için yeterli olmalıdır ve gerektiğinde ilgili akreditasyon veya diğer otoriteler tarafından önceden belirlenmiş bir metriğe uygun olmalıdır. Akademik personel, öğretme ve öğrenme becerilerine sahiptir, yeni ortaya çıkan veya süregelen bir araştırma kaydına sahiptir ve uygun profesyonel dernek veya topluluklarda aktif olarak yer alır. Ayrıca bölümün sunduğu derslerin çok disiplinli yapısı nedeniyle bölümün ihtiyaçlarını karşılayacak özel akademik ve mesleki yeterlilikler de belirlenebilir. Akademik personel kalıcı tam zamanlı veya süreli sözleşmeli olabilir; kalıcı tam zamanlı personel programda istikrar ve sürekliliği sağlar.

Araştırma personeli, birimin araştırma planları ve çıktılarıyla ilgili rol ve sorumlulukları yerine getirmek üzere işe alınabilir. LIS programlarının, doktora sonrası akademisyenler ve araştırma görevlileri gibi araştırma pozisyonları için uygun niteliklere sahip personeli işe alması yaygındır. Genellikle birimin araştırma hedeflerine, üniversitenin genel araştırma stratejisine ve finansman sağlayan kuruluşların gerekliliklerine uyum sağlamaya ve LIS alanını geliştirmeye katkıda bulunurlar.

Uzman uygulayıcıların öğretim elemanı olarak atanması LIS programlarında daha yaygın bir uygulama haline gelmektedir. Bu, uygulayıcıların yarı zamanlı veya yardımcı personel, öğretim üyeleri, misafir akademisyenler ve öğretim asistanları olarak atanmasını kapsamaktadır. Akademik personelin öğretme ve araştırma sorumluluklarını tamamlamalı ve uygun niteliklere sahip olmalıdırlar.

Bazı kurumlar araştırma için farklı personel gruplarını işe almayı tercih ederken, öğretim sorumlularını sadece akademik personel olarak atayabilir. Bazı kurumlar ise her iki görevi de akademik personelin genel iş kapsamının bir parçası olarak birleştirebilir. Yukarıda açıklanan farklı insan kaynakları kategorileri, LIS eğitim programlarının çalışması için bir bağlam sağlar.

İdari ve teknik personel, akademik birimin işleyişinin omurgasını oluşturur. Bölüme önemli büro işleri, sekreterlik ve teknik uzmanlık sağlarlar. Bölüm görev ve hizmetlerini destekleyecek yeterli sayıda idari ve teknik personele sahip olmalıdır.

Her LIS programının, çeşitli personelin katılımı ve onların iyiliği için rehberlik eden, şeffaf, adil ve açıkça belirtilmiş insan kaynaklarının politika ve planları olmalıdır. Bu politika ve planlar, personelinin işe alımını, tutulmasını, mesleki ve kişisel gelişimini, haleflerini belirleme ve değerlendirme sürecini kapsamalıdır. Bu yaklaşım çeşitliliği kucaklayan, onların refahını sağlayan, personelin yaratıcılığını, üretkenliğini artıran ve potansiyelini ortaya çıkaran bir ortamı teşvik etmelidir.

G6 Öğrenciler

Belirli bir sosyal, ekonomik, kurumsal ve akademik gerçeklikler bağlamında, LIS eğitim programları öğrencilerin akademik ve mesleki yaşamlarını üç aşamada ele alır: mesleki çalışmalar öncesi, çalışma sırası ve çalışma sonrası. Kabul, mali yardım, yerleştirme ve diğer akademik ve idari konulardaki ilgili öğrenci politikaları, eğitim programının ve bir bütün olarak eğitim kurumunun misyonu, amaçları ve hedefleri ile tutarlı olmalı ve ayrımcılık yapmamalıdır.

Öğrenimlerine başlamadan önce alım stratejilerinin kullanılması, öğrenci havuzunun kalite ve çeşitlilik açısından geliştirilmesine katkıda bulunur. Uzman olmayan personel, kütüphane ve bilgi bilimi alanında kariyer geliştirmeye teşvik edilmeli ve profesyonel eğitim alması konusunda destek verilmeli ve mesleki yeterlilik kazanmak için özel yollar ve olanaklar sağlanmalıdır. Öğrenci kabulü net olarak belirtilmiş ve kamuya açık olan ölçütlere dayandırılmalıdır. Ölçütlerde ilgi alanları, yetenek, entelektüel ve eğitimsel geçmişler ile çeşitlilik ele alınmalıdır. Kabul standartları adil olmalı ve tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır. LIS programına kabulleri belirleyen sınav puanlarının, diğer mesleki eğitim programlarıyla orantılı olması gerekmektedir. Ulusal ve uluslararası öğrenci değişim programları netleştirilmeli ve ölçütler geliştirilmelidir.

Öğrencilerin eğitimleri süresince devam durumları izlenmeli ve gerekirse bu konuyla ilgilenilmelidir. Öğrenci desteği, finansman (ör. burslar, krediler, asistanlık vb.), akademik gelişim (ör. oryantasyon, danışmanlık, öğrenci işleri hizmetleri vb.) ve kariyer (ör. mentorluk, danışmanlık, öğrenci dernekleri vb) şeklinde sunulabilir. Bu hizmetler öğrencilerin aidiyet ve kimlik duygusunu geliştirir. Öğrencilerin endişe ve fikirleri, öğrenci yönetimi ve temsil biçiminde memnuniyetle karşılanmalıdır. Öğrencilerin eğitimsel gelişimi, mesleğin temel değerlerine maruz kalmalarını ve program ve/veya ders öğrenme çıktılarını anlamalarını içerir.

Programın değerlendirme ve tamamlama gereksinimlerine ilişkin net bir açıklama, kabul edilen ve potansiyel öğrencilere sunulan resmî belgelerde yer almalıdır. Öğrenciler, eğitim programının misyonu, hedefleri ve amaçlarıyla uyumlu kariyer hedeflerine ulaşmak için tutarlı bir çalışma programı oluşturmada danışmanlık yardımı almalıdır. Öğrenci başarısının değerlendirilmesi tutarlı ve adil bir temelde sağlanmalıdır. Bu ölçütleri tamamladıklarında, öğrencilere öğrenim düzeylerine uygun bir derece, diploma veya sertifika verilmeli ve mezun statüsünün avantajlarından yararlanmaları sağlanmalı, nitelikli bir uygulayıcı olarak tanınmalıdır. Uygun olduğu takdirde, mezunların ayrıca çalışmayı planladıkları bölgedeki yerel veya özel sertifika ölçütlerini de karşılamaları gerekebilir.

LIS eğitim programları, öğrenimlerini tamamladıktan sonra mezunlara, mezunlar derneği üyeliği, ağ oluşturma etkinlikleri, sürekli eğitim ve mesleki uzmanlıklarını paylaşma daveti yoluyla iletişim halinde kalma fırsatları sunar. Mezun faaliyetleri, tamamlayıcı eğitime ve mesleki gelişime katkıda bulunur, sürekli kariyer ve araştırma desteği sağlar, uygulayıcılar topluluğuyla ilişkileri geliştirir (örneğin, mezun mentörlüğü) ve mezun oldukları okulla ilgili kimlik ve aidiyet duygusunu güçlendirir.

G7 Tamamlayıcı Eğitim ve Mesleki Gelişim

IFLA'nın *Sürekli Mesleki Gelişim Rehberine göre: İlkeler ve En İyi Uygulamalar* (Varlejs, 2016), LIS profesyonellerinin sürekli eğitimi ve mesleki gelişiminin (CE/PD) sorumluluğu herkes tarafından üstlenilmelidir. Bu sadece bireyi değil, aynı zamanda hem ulusal hem de uluslararası düzeyde işveren kurumları, eğitim programlarını ve mesleki dernekleri de kapsamaktadır. CE/PD, hizmet mükemmelliğine ilişkin organizasyonel hedefleri güçlendirmek ve profesyonel büyümeyi artırmak ve aynı zamanda LIS profesyonellerinin kariyer gelişimini ilerletmek için tasarlanmalıdır.

LIS profesyonelleri kişisel güçlü ve zayıf yönlerini sürekli olarak değerlendirir ve bu programları herhangi bir açığı kapatmak için bir araç olarak kullanırken, güçlü yönlerini geliştirmeye ve kütüphane topluluğu üyelerini desteklemek için bunları kullanmaya devam eder. LIS profesyonellerine profesyonel ağlarını genişletmenin yanı sıra toplumsal yardım ve savunuculuğu içeren programlara katılma fırsatları verilmelidir. Ayrıca bilgi profesyonellerini istihdam eden kuruluşlar, çalışanlarının sürekli eğitimini ve mesleki gelişimini kolaylaştırmak, teşvik etmek ve düzenli olarak gözden geçirmek için uygun düzenlemeler yapmalıdır.

CE/PD (sürekli eğitim/mesleki gelişim) tasarımında aşağıdakilerin dikkate alınması gerekir;

- Uluslararası eğilimler ve girişimler ile küresel bakış ve sürdürülebilirlik, yerel ve bölgesel toplulukları yansıtacak ve onlara duyarlı olacak, yerel/bölgesel LIS profesyonellerinin mesleki çıkarlarına ve ihtiyaçlarına hizmet edecek şekilde değiştirilip sunulur;
- Egemen ve sistemsal önyargıları tespit eden, sömürgeciliğini ortadan kaldıran ve yerleştiren çoklu bilgi, eğitim ve hizmet sistemleri;
- CE/PD'ye erişimi etkileyen eşitlik, çeşitlilik, kapsayıcılık ve erişilebilirlik (EDIA). Örneğin: pedagoji, sunum şekilleri, uzunluk, maliyetler ve dil; ve
- LIS okulları ile kuruluşlar arasındaki iş birliği, tekrarları azaltmak ve farklı olan güçlü yönleri, kaynakları ve bakış açılarını kullanmayı amaçlar.

CE/PD örnekleri bunlarla sınırlı olmamakla birlikte yeni LIS profesyonellerine fayda sağlamak ve onların alana profesyonel olarak girişini kolaylaştırmak için oluşturulan stajlar; yerel, bölgesel veya uluslararası düzeyde düzenlenen web seminerleri; yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde düzenlenen konferanslar; hazır olarak sunulan ve ileride kullanılmak üzere arşivlenen sempozyumlar ve kademeli eğitim (örneğin, eğitmenlerin eğitimi (ToT) modeli) yer alır.

G8 Eğitim, Araştırma Kaynakları ve Olanakları

Eğitim ve araştırma kaynakları ve olanakları, öğretme ve öğrenme süreçlerini etkinleştirir ve destekler, eğitimciler ve öğrenciler arasındaki iletişimi kolaylaştırır ve programın başarılı bir şekilde tamamlanması için eğitim sürecinin yönetimini destekler. Bu kaynaklar ve olanaklar, eğitimcileri ve öğrencileri destekler ve müfredat boyunca açık ve rehberli bir yol sağlamanın yanı sıra müfredat dışı bilgi, iletişim ve araştırma becerilerine erişimi teşvik ederler. Eğitim programlarıyla ilgili hizmetler yenilikçi ve eleştirel pedagojiyi, kendi kendine öğrenmeyi, etkileşimli öğrenme deneyimlerini, profesyonel ve araştırma topluluklarıyla etkileşimi desteklemelidir. Mümkün olduğunda LIS eğitimi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan esnek öğrenme seçenekleri sağlamalı, eğitimsel ve uyarlanabilir teknolojilerde yeni çözümler sunmalıdır. LIS eğitimi yoğun kaynak gerektirir, yalnızca öğretimi ve araştırmayı desteklemek için değil aynı zamanda kütüphane ve bilgi uygulamalarında ilerlemeyi göstermek için çeşitli bibliyografik ve teknolojik hizmete erişim gerektirir. Kaynaklar ve olanaklar şunları içerir;

- Öğrenme ve öğretme destek hizmetleri; örneğin kütüphaneler, bilgi teknolojileri desteği, e-öğrenme platformları ve öğrenme yönetim sistemleri gibi.
- Erişilebilir formatlarda referans kaynakları, açıklayıcı/gösterici materyaller, veri tabanları, tamamlayıcı pedagojik kaynaklar ve konu içerikli materyallerden oluşan öğretme ve öğrenme materyali;

Ayrıca, mobilya ve donanımlar da dahil olmak üzere derslikler ve laboratuvarlar gibi olanaklar; ve ekipman (mekanik, elektrik, dijital) ve yazılım (uygulamalar, veri kümeleri ve veri yönetim sistemleri) gibi teknik kaynaklar.

G9 Programın Gözden Geçirilmesi ve Yenilik

Programın periyodik olarak gözden geçirilmesi, bir akademik programa profesyonel LIS programları için bu rehberin geliştirilmesine bilgi veren temel bilgi alanları çerçevesinde programın uygunluğu ve güncelliği üzerinde düşünme fırsatı sağlar. Rehberi kullanarak, bir programın (lisans veya lisansüstü) gelişen teknolojilerin LIS profesyonel uygulamalarını etkilemesi, yeni eğilimler/inovasyonlar ile LIS ve ilgili alanlarda beklenen değişikliklerin yanı sıra daha geniş toplumsal değişiklikleri de dikkate alarak belirli aralıklarla (örneğin her üç ile yedi yılda) net olarak tanımlanmış bir gözden geçirme süreci olmalıdır. Gözden geçirme süreci, varsa yerel akreditasyon uygulamalarıyla ve daha da önemlisi kurum düzeyindeki program inceleme protokolleriyle uyumlu olmalıdır. Programın gözden geçirilmesi aynı zamanda yerel, bölgesel ve küresel bağlamlarda karşılaşılan toplumsal zorlukların ele alınmasında LIS alanının öneminin de bilincinde olmalıdır. LIS eğitimcileri, öğrencileri, uygulayıcıları ve paydaşları, bir programın yenilenmesi ve revizyonu süreci olarak gözden geçirmeye dahil edilmelidir. Böyle gözden geçirme dinamik bir LIS alanını yansıtan, boşlukların belirlendiği yeni dersler veya uzmanlıkların geliştirilmesi de dahil olmak üzere program planlama ve iyileştirme için iyi bir temel sağlar.

Ulusal ve/veya kurumsal politikalar ve uygulamalar tarafından yönlendirilen bu tür resmi periyodik program gözden geçirmelerinin dışında, LIS programları, müfredat içerikleri ve sunum şekilleri, sürekli olarak öğretim ekibi üyeleri tarafından yansıtılmalı ve gerektiğinde, öğretim üyeleri, öğrenciler, işverenler ve ulusal meslek kuruluşlarından gelen girdiler (formel veya enformel) dikkate alınarak yenilenmelidir. LIS profesyonel uygulamaları ve ilgili LIS eğitimindeki değişiklikleri hem yerel hem de uluslararası olarak yansıtmasını sağlamak için LIS programlarına gözden geçirme ve yeniliğe yönelik sürekliliği olan bir yaklaşım gereklidir.

6. Kaynakça

IFLA BSLISE Working Group (2018). *Building Strong LIS Education: A Call to Global and Local Action – An IFLA BSLISE Working Group White Paper*. University of Cape Town Libraries. doi: <http://dx.doi.org/10.15641/0-7992-2542-6>

IFLA (2012). *Guidelines for Professional Library/Information Educational Programs, 2012*. <https://repository.ifla.org/handle/123456789/772>

iSchools. *iSchools: Leading and Promoting the Information Field*. <https://ischools.org/About>

Varlejs, J. (2016). *IFLA Guidelines for Continuing Professional Development: Principles and Best Practices*. IFLA. <https://repository.ifla.org/handle/123456789/1111>

Terminoloji ve Yazım Üzerine Not

Rehber, IFLA uygulamalarına uygun olarak İngilizce (UK) yazım kurallarını kullanır. Kütüphane ve bilgi bilimi (LIS) alanında birçok terim uluslararası olarak anlaşılabilir olsa da yerel terimler olabilir. Bu tür terimler, coğrafi ve kültürel farklılıkları dikkate alarak kurulmuş mesleki norm ve standartlara uyar.

Yazarlar

Clara M. Chu, University of Illinois / Urbana-Champaign (United States)

Jaya Raju, University of Cape Town (South Africa)

Chris Cunningham, North Carolina Central University (United States)

Jiuming Ji, East China University of Science and Technology (China)

Virginia Ortíz-Repiso Jiménez, Universidad Carlos III de Madrid (Spain)

Aida Slavic, UDC Consortium (Netherlands)

Ana María Talavera-Ibarra, Pontifical Catholic University (Peru)

Sohaimi Zakaria, Universiti Teknologi MARA (Malaysia)

Açıklamalar

Katkıda bulunanlar aşağıda yer almaktadır;

- Lisa Janicke Hinchliffe, Profesör, Illinois Üniversitesi, Urbana-Champaign (Amerika Birleşik Devletleri), editöryel danışmanlık için;
- Dünya çapında yüzden fazla katılımcı (LIS eğitimcileri, uygulayıcılar, dernekler, kurumlar ve diğer paydaşlar) taslak rehber hakkında geri bildirimde bulunmuş ve son versiyonu önemli ölçüde geliştirmiştir;
- Çevrimiçi forum olanakları ve çevirmenler, özellikle Arapça dili kolaylaştırıcısı Saif Abdullah Al-Jabri, Sultan Qaboos Üniversitesi (Umman); Portekizce dil kolaylaştırıcısı Sueli Mara Ferreira, São Paulo Üniversitesi (Brezilya) ve Tiago Braga, Instituto Brasileiro de Informação em Ciência e Tecnologia (Brezilya); ve Rusça dili kolaylaştırıcısı Albina Krymskaya, St. Petersburg Devlet Kültür Üniversitesi (Rusya)
- Ágnes Hajdu Barát, Eötvös Loránd Üniversitesi (Macaristan), Keren Dali, Denver Üniversitesi ve Helen Emasealu, Port Harcourt Üniversitesi (Nijerya) katkılarından dolayı;
- Dietmar Wolfram, Wisconsin-Milwaukee Üniversitesi (ABD) hakem değerlendirmesi için; ve

- Katie Ebeling ve Urbana-Champaign'deki Illinois Üniversitesi'ndeki Mortenson Uluslararası Kütüphane Programları Merkezi'ne idari ve teknolojik destek için.

Website: <https://bslise.org/>